

**คู่มือการปฏิบัติงาน
กระบวนการสร้างคุณค่า
ของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์
กระบวนการพัฒนาหม่อนไหม**

สารบัญ

	หน้า
1. วัตถุประสงค์	1
2. ขอบเขต	1
3. คำจำกัดความ	1
4. Work Flow กระบวนการ	3
5. มาตรฐานคุณภาพงาน	4
6. เอกสารอ้างอิง	6
 ภาคผนวก	
- คณะกรรมการหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	8
- รายชื่อผู้จัดทำ	10

คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการสร้างคุณค่าของ สป.กษ. กระบวนการพัฒนาหม่อนไหม

1. วัตถุประสงค์

เพื่อแสดงแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาหม่อนไหมในระดับหน่วยงานในแต่ละรอบปีงบประมาณ เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่สำนัก/สำนักงานฯ เขต 1-5 ทราบและเตรียมการที่จะนำนโยบายและแนวทางปฏิบัติจากผู้บริหารระดับสูงของกรมหม่อนไหมไปสู่การปฏิบัติได้ถูกต้อง เพื่อบูรณาการการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง

2. ขอบเขต

กระบวนการพัฒนาหม่อนไหม ถือเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติที่ครอบคลุมขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่การทบทวน ศึกษา วิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาหม่อนไหม เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี เพื่อของบประมาณ โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารกรมหม่อนไหม และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนแก่ทุกหน่วยงาน ตลอดจนกำหนดแนวทางปฏิบัติ/การติดตามและประเมินผล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3. คำจำกัดความ

3.1) กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมที่เชื่อมโยงกัน เพื่อจุดมุ่งหมายในการส่งมอบผลผลิตหรือกิจกรรมให้แก่ผู้รับผิดชอบภายในองค์กร ซึ่งประกอบด้วย คน เครื่องมือ เครื่องจักร เทคนิค มาทำงานอย่างบูรณาการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

3.2) อาชีพหม่อนไหม หมายถึง อาชีพที่เกษตรกรหรือผู้ประกอบการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหม่อนไหม อันได้แก่ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่มีการปลูกหม่อนเพื่อนำใบหม่อนไปเป็นอาหารเลี้ยงไหม การดำเนินกิจกรรมที่ครบวงจร ตั้งแต่ การเลี้ยงไหม การสาวไหม การฟอกย้อมไหม การทอผ้าไหม และการแปรรูปผลิตภัณฑ์หม่อนไหม

3.3) หน่วยงานในสังกัด : สำนักบริหารกลาง สำนักวิจัยและพัฒนา หม่อนไหม สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม สำนักพัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีหม่อนไหม ซึ่งเป็นส่วนงานในส่วนกลาง สำหรับ หน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย

สำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ เขต 1 จังหวัดแพร่

สำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ เขต 2 จังหวัดอุดรธานี

สำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ เขต 3 จังหวัดขอนแก่น

สำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ เขต 4 จังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ เขต 5 จังหวัดชุมพร

3.4) ผู้รับบริการ : เกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ผู้สนใจทั่วไป

3.5) การติดตามและประเมินผล : การทำหน้าที่ติดตามงาน/โครงการตามภารกิจหลัก/กิจกรรมตามเอกสารงบประมาณ

3.6) การเลี้ยงไหม หมายถึง กระบวนการที่เริ่มจากการนำหนอนไหมแรกฟัก (หนอนไหมที่ฟักออกจากไข่ไหม) มาเลี้ยงด้วยการให้ใบหม่อนเป็นอาหารวันละ 3 เวลา เมื่อถึงระยะเวลาเปลี่ยนวัย (หนอนไหมนอน) จะมีการโรยปูนลดความชื้น และถ่ายมูล เป็นวงจรถึงระยะเวลาไหมสุก คือ หนอนไหมที่มีการฟั่นใยทำรังไหมห่อหุ้มตัวเอง

3.7) การสาวไหม หมายถึง กรรมวิธีในการดึงเส้นใยไหมออกจาก รังไหม

3.8) การฟอกไหม หมายถึง กรรมวิธีลอกกาออกจากเส้นไหม เพื่อให้เส้นไหมนุ่ม และสามารถใช้สีย้อมติดง่ายขึ้น

3.9) การย้อมไหม หมายถึง กรรมวิธีการย้อมสีให้เส้นไหมมีสี สันตามต้องการ

3.10) การทอผ้าไหม หมายถึง กระบวนการนำเส้นไหมมาถักสานตามแนวตั้งและแนวนอนให้เป็นผืนผ้า ซึ่งมีขนาดกว้างและยาว สีสัน และลวดลายตามความต้องการ

3.11) การแปรรูปผลิตภัณฑ์ไหม หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนวัตถุดิบ อาทิ ใบหม่อน ผลหม่อน รังไหม และเส้นไหม มาเป็น ผลิตภัณฑ์หม่อนไหมที่มีรูปลักษณะแตกต่างจากวัตถุดิบหรือการผสมผสานกับวัตถุดิบ เพื่อสร้างมูลค่าและเพิ่มประโยชน์มากขึ้น

4. Work Flow กระบวนการ

กิจกรรม	ขั้นตอน	ระยะเวลา	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
1. ทบทวน / ศึกษา / วิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาหม่อนไหมทั้งแผนระยะสั้น ปานกลาง ระยะยาว และตลอดจนการดำเนินงานประจำปี		1 - 30 ก.ค.	สำนักบริหารกลาง	ข้อมูล/กรอบแนวทาง
2. จัดทำแผนเพื่อการพัฒนาหม่อนไหมทั้งระบบ โดยกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบ รวมทั้งจัดทำปฏิทินการทำงาน		1 - 30 ส.ค.	สำนัก/สำนักงานเขต กรมหม่อนไหม	ร่างแผนปฏิบัติ
3. นำเสนอคณะกรรมการบริหารกรมหม่อนไหม เพื่อพิจารณาแผนการพัฒนาหม่อนไหมประจำปี		1 - 15 ก.ย.	คณะกรรมการบริหาร กรมหม่อนไหม	มติที่ประชุม (แผนปฏิบัติ)
4. การสื่อสารและทำความเข้าใจหน่วยงานในสังกัดพิจารณา ดำเนินการตามแผน		16 - 30 ก.ย.	สำนักบริหารกลาง	บันทึกสั่งการ/เอกสาร ตามช่องทางการ สื่อสาร
5. สนับสนุน ผลักดัน รวมทั้งปฏิบัติ กิจกรรมการพัฒนาหม่อนไหมทั้ง ระบบ		1 ต.ค. - 30 ก.ย.	สำนัก/สำนักงานเขต กรมหม่อนไหม	การให้คำแนะนำ/ ปฏิบัติ
6. ติดตาม และจัดทำรายงานผลการพัฒนาหม่อนไหม		15 มี.ค. - 15 เม.ย. 15 ก.ย. - 15 ต.ค.	สำนักบริหารกลางกลุ่ม พัฒนาระบบบริหาร	รายงานผล ความก้าวหน้า
7. นำเสนอคณะกรรมการบริหารกรมหม่อนไหมเพื่อพิจารณาผลการ ดำเนินงาน		15 เม.ย. - 30 เม.ย. 15 ต.ค. - 31 ต.ค.	คณะกรรมการบริหาร กรมหม่อนไหม/กลุ่ม ตรวจสอบภายใน/กลุ่ม พัฒนาระบบบริหาร	มติที่ประชุม(เร่งรัดการ ดำเนินงาน/แก้ไข ปัญหา)
8. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาหม่อนไหมทั้งระบบ		1 - 30 พ.ย.	สำนักบริหารกลางกลุ่ม พัฒนาระบบบริหาร	ข้อเสนอปรับปรุง

5. มาตรฐานคุณภาพงาน

กระบวนการพัฒนาหม่อนไหม

1. ทบทวน/ศึกษา/วิเคราะห์ แนวทางการพัฒนาหม่อนไหม ทั้งแผนระยะสั้น ปานกลาง ระยะยาว และตลอดจนการดำเนินงานประจำปี
2. จัดทำแผนเพื่อการพัฒนาหม่อนไหมทั้งระบบ โดยกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบ รวมทั้งจัดทำปฏิทินการทำงาน
3. คณะกรรมการบริหารกรมหม่อนไหม พิจารณาแผนการพัฒนาหม่อนไหมประจำปี
4. การสื่อสารและทำความเข้าใจหน่วยงานในสังกัด พิจารณาดำเนินการตามแผน
5. สนับสนุน ผลักดัน รวมทั้งปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาหม่อนไหมทั้งระบบ

มาตรฐานคุณภาพงานของกิจกรรม

ข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน : เชิงคุณภาพ และ เชิงปริมาณ
1. ศึกษาเอกสารประกอบการวิเคราะห์ เช่น แผนยุทธศาสตร์กรมหม่อนไหม (พ.ศ. 2254-พ.ศ. 2557) กรอบนโยบายของคณะกรรมการหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการปีปัจจุบัน และรายงานผลการดำเนินงาน/โครงการของกรมหม่อนไหมในปีที่ผ่านมา 2. วิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปในการกำหนดแนวทางการพัฒนาหม่อนไหมในระยะสั้น ปานกลาง ระยะยาว กำหนดแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม
กำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปี พร้อมงบประมาณที่มีรายละเอียดของ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนหน่วยงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบ และกรอบเวลาในการดำเนินงานพร้อมจัดทำเอกสารภาพรวมแผนงาน/โครงการ/แผนปฏิบัติในทุกกิจกรรม ของทุกหน่วยงานในสังกัด
คณะกรรมการบริหาร พิจารณาแผนการพัฒนา/การปฏิบัติงาน หม่อนไหมประจำปี ภายในกำหนดเวลา
จัดประชุมผู้บริหาร/นักวิชาการ เพื่อบนนโยบายและแผนการปฏิบัติงานประจำปี และสื่อสารทำความเข้าใจในทุกขั้นตอน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น
จัดประชุมคณะกรรมการ/คณะทำงาน โครงการที่สำคัญเพื่อบูรณาการในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ และทันต่อสถานการณ์

6. ติดตาม และจัดทำรายงานผลการพัฒนาหม่อนไหม	ติดตามความก้าวหน้างานโครงการ พร้อมชี้แจงแนวทางและกรอบการรายงานที่เป็นข้อบังคับ ตามกรอบเวลาที่กำหนด โดยเน้นความถูกต้อง ครบถ้วน และทันเวลาพร้อมจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน
7. คณะกรรมการบริหารกรมหม่อนไหม พิจารณาผลการดำเนินงาน	ผู้บริหารพิจารณาผลการดำเนินงานในระหว่างดำเนินการ แก้ไขปัญหา อุปสรรคให้งานเป็นไปตามเป้าหมาย
8. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาหม่อนไหมทั้งระบบ	ประมวลผลที่ได้จากการดำเนินงานติดตามและประเมินผล สรุปเป็นภาพรวมของผลงานประจำปี และประเด็นปัญหาที่ควรนำไปปรับแผนในปีถัดไป

5. มาตรฐานคุณภาพงาน (ต่อ)

มาตรฐานคุณภาพงานในภาพรวมของกระบวนการ

1. สามารถสนับสนุนและผลักดันแผนยุทธศาสตร์ของกรมหม่อนไหม ดำเนินการได้ตามแผน และได้ผลงานที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหา ให้แก่เกษตรกรได้จริงตามกำหนดเวลา
2. การพัฒนาหม่อนไหม ต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ ดำเนินการ ในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและรักษามาตรฐานคุณภาพ งานให้คงที่ และมีการพัฒนาให้ดีขึ้นในปีต่อไป ถึงแม้งานนั้นจะไม่ ถูกกำหนดไว้ในตัวชี้วัดก็ตาม

6. เอกสารอ้างอิง

1. แผนยุทธศาสตร์กรมหม่อนไหม (พ.ศ. 2554-2557)
2. กรอบการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี งบประมาณ
3. เอกสารประกอบการชี้แจงเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ
4. คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ 159/2551 เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาคผนวก

สำเนาฉบับ

คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ ๑๕๘/๒๕๕๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการหม่อนไหมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โดยที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร ในการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม การทอผ้าไหม เพื่อให้เกษตรกรและผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนพัฒนา ไหมไทยให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ สามารถส่งออกนารายได้เข้าสู่ประเทศ และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ดำรงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมที่เก่าแก่และดีงามของชาติไทยที่สืบทอดกันมาช้านานให้คงอยู่สืบต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าว มีความเหมาะสม และคล่องตัว จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการ หม่อนไหมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย

๑.	ท่านผู้บัญชาการสูงสุด ทักษะ	รองราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	ที่ปรึกษา
๒.	ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์		ประธานกรรมการ
๓.	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ที่กำกับดูแล)		รองประธานกรรมการ
๔.	ผู้แทนมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ		กรรมการ
๕.	ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร		กรรมการ
๖.	ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร		กรรมการ
๗.	ผู้แทนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม		กรรมการ
๘.	ผู้แทนกรมศุลกากร	กระทรวงการคลัง	กรรมการ
๙.	ผู้แทนกรมศิลปากร	กระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการ
๑๐.	ผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ	กระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
๑๑.	ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	กระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
๑๒.	ผู้แทนกรมการค้าภายใน	กระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
๑๓.	นายอเนก ศรีสนิท	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๔.	นายเผ่าทอง ทองเจือ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๕.	นายสมิทธิ ศิริภัทร์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๑๖.	นายวิรัชธรรม ตระกูลเงินไทย	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ

นายวิทย์วัฒน์...

๑๑. นายวิฑูรย์ ฤทธิเดช ที่ปรึกษาปลัด กษ. ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาม่อนใหม่ กรรมการ
๑๒. นางจรรยา ปิ่นหนึ่งเพชร ที่ปรึกษาปลัด กษ. ด้านวิจัยและมาตรฐานคุณภาพเส้นไหมฯ กรรมการ
๑๓. นายเบน แสงโสม ที่ปรึกษาปลัด กษ. ด้านการฟอก ย้อม ทอ และลวดลายผ้าไหม กรรมการ
๑๔. นายธีรพันธุ์ จันทร์เจริญ ที่ปรึกษาปลัด กษ. ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหม กรรมการ
๑๕. นางกอบกุล แสนนามวงษ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านม่อนใหม่ กรรมการ
๑๖. นายกสมาคมไหมไทย กรรมการ
๑๗. นายกสมาคมอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และตกแต่งสิ่งทอไทย กรรมการ
๑๘. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรรมการ
๑๙. ผู้แทนบริษัทจุลไหมไทย จำกัด กรรมการ
๒๐. ผู้แทนบริษัทไทยซิลโปรคส์ จำกัด กรรมการ
๒๑. ผู้แทนบริษัทอุตสาหกรรมไหมไทย จำกัด กรรมการ
๒๒. ผู้แทนสหกรณ์ผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กรรมการ
๒๓. ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรในระบบหัตถกรรมและหัตถอุตสาหกรรม กรรมการ
๒๔. ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรปลูกหม่อนเลี้ยงไหมอุตสาหกรรม กรรมการ
๒๕. ผู้อำนวยการสถาบันไหมแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ กรรมการและเลขานุการ
๒๖. นายวิโรจน์ แก้วเรือง นักวิชาการเกษตร ๘ว กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. นางสาวนันทมน หาญศักดิ์ นักวิชาการเกษตร ๘ว กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. กำกับ ดูแล สนับสนุน และปกป้องการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชนให้เกิดการพัฒนา
) ประสิทธิภาพ บรรลุตามยุทธศาสตร์หม่อนไหมชาติที่กำหนด
๒. ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะการพัฒนาม่อนไหมในภาคการผลิต การแปรรูป และการตลาด
ทั้งในและต่างประเทศ
๓. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้รับ
มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่ บัดนี้เป็นต้นไป

ตั้ง ณ วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑

(นายจรัสธาดา พรรณสุทธิ์)
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปทุมวดี ร่าง/พิมพ์/ทาน/ตรวจ

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมหม่อนไหม